«ЗАХИСТ УКРАЇНИ»

Навчальна програма для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти
Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 04.11.2020р. № 1377
Додаток 6.

Окремі положення курсу стрільби зі стрілецької зброї

Керівник стрільб відповідає за точне дотримання особами, які здійснюють стрільби, правил безпеки, встановленого порядку, а також умов виконання вправ. Йому підпорядковується оператор пункту управління мішеневим полем і всі посадові особи, призначені для обслуговування стрільб на дільниці.

Керівник стрільб зобов'язаний:

а) перед початком стрільби ***довести до всього особового складу підрозділу*** сигнали про припинення вогню; перевірити стан та відповідність мішеневого обладнання умовам навчальної вправи і наявність зв'язку зі старшим керівником стрільб; перевірити готовність навчальних місць до занять; організувати контроль за проведенням стрільб; доповісти старшому керівникові про готовність до стрільби, кількість особового складу тих, хто стріляє, і виставити на пункті управління візуальний сигнал червоного кольору;

б) ***під час стрільби керувати стрільбою на ділянці***; вести облік снарядів (гранат), що не розірвалися; при порушенні заходів безпеки негайно припинити стрільбу і доповісти старшому керівникові стрільби;

в) ***після закінчення стрільби*** доповісти старшому керівникові про закінчення стрільби; організувати збирання гільз; доповісти старшому керівникові про результати стрільби; провести аналіз стрільби, оголосити оцінки кожному учаснику стрільби.

Вправи стрільби з малокаліберної **(пневматичної) гвинтівки**

Вправа М 1. Стрільба з малокаліберної (пневматичної) гвинтівки

Умови виконання:

Ціль — (мішень № 4) грудна фігура з колами, зменшена в 4 рази, нерухома. Відстань до цілі — 25 м. Кількість патронів — 3 шт. Час на стрільбу — не обмежений. Положення для стрільби — лежачи з упору.

Оцінка: 12 балів — вибити 25 очок; 11 балів — вибити 24 очки; 10 балів — вибити 23 очки; 9 балів — вибити 22 очки; 8 балів — вибити 21 очко; 7 балів — вибити 20 очок; 6 балів — вибити 19 очок; 5 балів — вибити 17 очок; 4 бали — вибити 15 очок; 3 бали — вибити 12 очок 2 бали — вибити 10 очок; 1 бал — вибити менше 10 очок.

Примітка: при стрільбі з пневматичної гвинтівки стрільба ведеться положення «сидячи за столом з опорою на лікті» з відстані 5 м по мішені «П».

Вправа № 2. Стрільба з малокаліберної (пневматичної) гвинтівки Умови виконання:

Ціль — мішень № 8 (ростова фігура, що біжить), зменшена у 8 разів, нерухома. Відстань до цілі — 25 м. Кількість патронів — 3 шт. Час на стрільбу — не обмежений. Положення для стрільби — лежачи з упору. Мішень поділити на три рівні частини.

Оцінка: 12 балів — уразити мішень трьома пострілами, з яких три у верхню частину мішені; 11 балів — уразити мішень трьома пострілами, з яких два у верхню частину мішені; 10 балів — уразити мішень трьома пострілами, з яких один у верхню частину мішені; 9 балів — уразити мішень трьома пострілами, з яких три у середню частину мішені; 8 балів — уразити мішень трьома пострілами, з яких два у середню частину мішені; 7 балів — уразити мішень трьома пострілами, з яких один у середню і два у нижню частину мішені; 6 балів — уразити мішень двома пострілами, з яких один у верхню частину мішені; 5 балів — уразити мішень двома пострілами, з яких один у середню частину мішені;

4 бали — уразити мішень двома пострілами, з яких два у нижню частину мішені; 3 бали — уразити мішень одним пострілом у верхню частину мішені; 2 бали — уразити мішень одним

пострілом у середню частину мішені; 1 бал — уразити мішень одним пострілом у нижню частину мішені.

5

Примітка: при стрільбі з пневматичної гвинтівки стрільба ведеться

3 положення «сидячи за столом з опорою на лікті» з відстані 5 м по мішені «П».

Вправа № 3. Стрільба з малокаліберної (пневматичної) гвинтівки по двом цілям Умови виконання:

Цілі — мішень № 8 (ростова фігура, що біжить), зменшена у 8 разів, нерухома та мішень № 4 (грудна фігура з колами), зменшена в 4 рази, нерухома. Відстань до цілі — 25 м. Кількість патронів — 6 шт. Час на стрільбу — не обмежений. Положення для стрільби — лежачи з упору. Пробні постріли виконуються по мішені № 8.

Оцінка: 12 балів — уразити обидві мішені і вибити 28 очок;

10 балів — уразити обидві мішені і вибити 26 очок; 10 балів — уразити обидві мішені і вибити 24 очки; 9 балів — уразити обидві мішені і вибити 23 очки; 8 балів — уразити обидві мішені і вибити 21 очко; 7 балів — уразити обидві мішені і вибити 19 очок; 6 балів — уразити обидві мішені і вибити 18 очок; 5 балів — уразити обидві мішені і вибити 16 очок;

бали — уразити обидві мішені і вибити 14 очок; 3 бали — уразити обидві мішені і вибити 13 очок; 2 бали — уразити обидві мішені і вибити 10 очок; 1 бал — уразити одну мішень № 8.

П*римітка:* при стрільбі з пневматичної гвинтівки стрільба ведеться з положення «сидячи за столом з опорою на лікті» з відстані 5 м по мішеням: № 4 — зменшеній в 20 разів, № 8 — зменшеній в 40 разів.

Оціночні показники при стрільбі по мішені № 8

Початкова вправа стрільби з автомата (в електронному тирі)

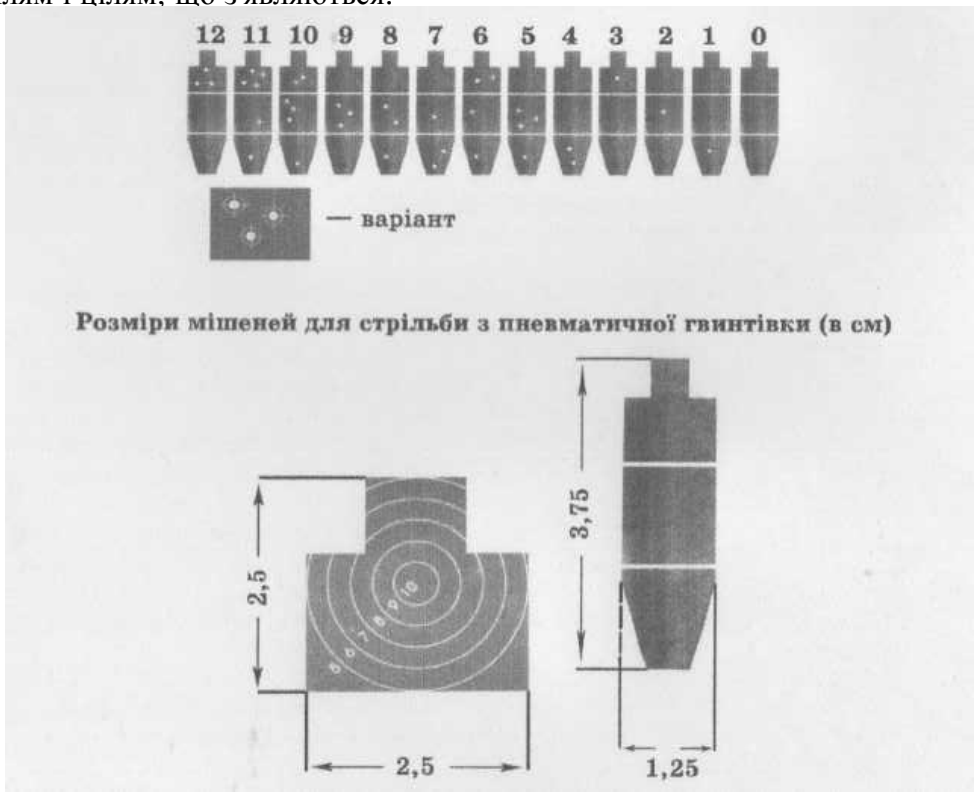
Стрільба з місця по нерухомим цілям і цілям, що з'являються.

Умови виконання:

Цілі — грудна фігура з колами (мішень № 4) на щиті 0,75 х 0,75 м, нерухома; щит установлюється на рівні ґрунту (без просвіту); атакуючий (контратакуючий) стрілець — ростова фігура (мішень № 8), яка з'являється на обмежений час три рази.

Відстань до цілей — до грудної фігури — 100 м; до атакуючого (контратакуючого) стрільця — 200 м. Положення для стрільби — лежачи з упору. Кількість патронів — 9 (3 + 6).

Оцінка: 12-11-10 балів — уразити всі цілі і вибити 27-26- 25 очок; 9-8-7 балів — уразити дві цілі і вибити 22-21-20 очок; 6-5-4 бали — уразити обидві цілі і вибити 17-16-15 очок; 3-2-1 бал — уразити одну ціль або обидві цілі і вибити 12-11-10 очок.

Ї

Вправи з метання ручних гранат

Вправа №1. Метання ручної осколкової гранати під час руху

Умови виконання:

Цілі — стрільці в окопі: три грудні фігури (мішень № 4), встановлені у визначеному габариті по фронту 10 м і вглибину 5 м на відкритій місцевості. Габарит розбивається вглибину на три частини: центральну — глибиною 1 м, ближню і дальню — глибиною по 2 м кожна.

Мішені встановлюються в центральній частині. Відстань до цілі — 25 м. Кількість гранат — 1 болванка масою 310 г. Положення для метання — під час руху з відстані 25-40 м.

Рівень компетентності (оцінка): «високий» — влучити в центральну частину габариту; «достатній» — влучити в дальню частину габариту; «середній» — влучити в ближню частину габариту. (попадати в ділянки мішені, розмічені для оцінок:

3

7	8	9	8	7
10	11	12	11	10
4	5	6	5	4

2

Вправа №2. Метання ручних протитанкових гранат

Умови виконання:

Ціль — танк (мішень № 12) встановлюється в габариті по фронту 3,5 м і вглибину 7 м. Габарит розбивається вглибину на три частини: центральну — глибиною 2,5 м, ближню і дальню — глибиною по 2,25 м кожна. Відстань до цілі — 15-20 м. Кількість гранат — 1 болванка масою 1070 г. Положення для метання — з окопу.

Рівень компетентності (оцінка): «високий» — влучити в центральну частину габариту, «достатній» — влучити в дальню частину габариту; «середній» — влучити в ближню частину габариту.

Примітка. Відстань до цілі вимірюється від передньої стінки окопу до середини центральної частини габариту (до точки попадання). Під час розподілу за балами враховується якість виконання тактичних прийомів. При оцінюванні попадання в розмічені точки, це оцінюється попадання в найменш захищені частини танка (при умові бачення танка спереду.

10	11	12	11	10
7	8	9	8	7
4	5	6	5	4

Вправа №3. Метання гранати з розбігу на дальність (вага гранати 600 г)

Умови виконання:

Форма одягу — військова, польова. Кількість гранат — 3 шт. Вправа виконується з макетом

автомата, який тримається в правій (лівій) руці.

Зараховується краща з трьох спроб.

Оцінка: 12 балів — 42 м; 11 балів — 40 м; 10 балів — 38 м; 9 балів — 36 м; 8 балів — 34 м; 7 балів — 32 м; 6 балів — ЗО м; 5 балів — 28 м; 4 бали — 26 м; 3 бали — 24 м; 2 бали — 22 м; 1 бал — 20 м.

Вправа №4. Метання гранати на влучність (вага гранати 310 г)

Умови виконання:

Форма одягу — військова, польова. Кількість гранат — 2 шт. Вправа виконується з макетом автомата, який тримається в правій (лівій) руці. Відстань – 25м. (15м – для гранати Ф-1). Дається 11 спроб, де перша – пробна. Метання по 3-х концентричних колах Д=0.5м (11.5 балів), Д=1, 5 м(7.5 балів), Д=2.5м (4.5 балів). Граната Ф-1кидають із-за укриття, або із коліна із наступним ляганням на землю після кожного кидка.

Оцінка: 12 балів – 70 очок, 11 – 64 оч, 10 – 60оч, 9 – 54оч, 8 – 48оч, 7 – 42оч, 6 – 38оч, 5 – 34 оч, 4 – 28оч, 3 – 26 оч, 2 – 20 оч, 1 – менше 20 оч.

Додаток 7

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ І ВПРАВИ З ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

1. Методика

1.1. Навчальні заняття організовуються і проводяться за методикою, яка включає сукупність методів і методичних прийомів навчання, розвитку і виховання учнів.

1. 2. Навчання спрямоване на формування в учнів прикладних рухових навичок, прищеплення їм організаторсько-методичних умінь. Розвиток спрямований на вдосконалення в учнів фізичних і спеціальних якостей, зміцнення здоров'я.

Виховання в процесі фізичної підготовки спрямоване на формування моральних і психічних якостей учнів.

1.3. Навчання фізичних вправ і прийомів включає *ознайомлення, розучування* і *вдосконалення.*

Ознайомлення сприяє створенню в учнів правильного уявлення про розучувану вправу. Для ознайомлення необхідно: назвати вправу, зразково її показати; пояснити техніку виконання; показати за необхідності вправу ще раз за частинами (розділами) з попутним поясненням техніки виконання. В процесі ознайомлення може проводитися опробування вправи учнями.

Розучування спрямоване на формування в учнів нових рухових навичок. В залежності від підготовленості учнів і складності вправ застосовуються такі способи розучування:

- в цілому, якщо вправа нескладна і доступна для учнів, або її виконання за елементами (частинами) неможливе;
- за частинами, якщо вправа складна і її можна розділити на окремі елементи;
- за розділами, якщо вправа складна і її можна виконати із зупинками;
- за допомогою підготовчих вправ, якщо вправу виконати в цілому не можна через її складність, а розділити на частини неможливо.

Удосконалення спрямоване на закріплення в учнів рухових навичок і умінь. Удосконалення у виконанні вправ, розвиток фізичних і спеціальних якостей забезпечується постійними фізичними тренуваннями.

Основними методами тренувань є рівномірний, повторний, змінний, інтервальний, контрольний і змагальний.

1.4. Способами організації учнів при виконанні фізичних вправ можуть бути індивідуальний, груповий, фронтальний, поточний, круговий і змагально-круговий.

1.5. Навчальні заняття є основною формою фізичної підготовки і проводяться у вигляді теоретичних, практичних (навчально-тренувальних, показових) занять.

1.6. Теоретичні заняття спрямовані на оволодіння учнями необхідними знаннями, передбаченими програмою навчань, і проводяться у вигляді лекцій та семінарів.

1.7. Практичні заняття є основним видом навчальних занять і проводяться за розділами прикладної фізичної підготовки (гімнастика, прискорене пересування та легка атлетика, подолання перешкод, основи самозахисту) або комплексно і повинні мати навчально-тренувальну спрямованість.

1.8. Навчально-тренувальні заняття складаються з трьох частин: підготовчої, основної, заключної.

Підготовча частина проводиться 6-8 хв. В ній вирішуються завдання організації, загального зміцнення організму і підготовки його до оволодіння військово-прикладними руховими навичками в розвитку фізичних і спеціальних якостей в основній частині занять. Зміст підготовчоїи частини складають вправи, прийоми і дії загальнорозви-вального характеру, які виконуються в русі і на місці. Загальнорозвивальні вправи включають потягальні вправи, вправи для м'язів рук і плечового пояса, тулуба, ніг, всього тіла, у парах, комплекси вільних вправ, стрибки. Добір вправ залежить від завдань, які вирішуються в основній частині занять. Виконання вправ на місці і у русі починається із вихідного положення, яке приймається за **командою «Вихідне положення ПРИЙНЯТИ».** Вправа виконується за командою **«Вправу почи-НАЙ».** Для закінчення виконання на місці замість останнього рахунку подається команда **«СТІЙ»,** в русі — **«Вправу ЗАКІНЧИТИ».** Показ загальнорозвивальних вправ, що виконуються на місці, керівник виконує, стоячи обличчям (дзеркально) або боком до учнів, а ті, що виконуються у русі, — назустріч строю. Прості і раніше вивчені загальнорозвивальні вправи тільки називаються керівником занять, всі інші — демонструються.

Складні вправи виконуються за розподілом, наприклад **«Упор присівши, роби — РАЗ, упор лежачи, роби — ДВА, упор присівши, роби — ТРИ, стройова стійка, роби — ЧОТИРИ». Потім вправи виконуються за командою «Роби — РАЗ, роби — ДВА, роби — ТРИ, роби —ЧОТИРИ».** Після цього вправи виконуються в цілому за командою «Вправу почи- НАЙ». Для підвищення щільності підготовчої частини раніше вивчені вправи виконуються одна за одною без пауз для відпочинку за командою **«Потоком вправу почи-НАЙ».**

Основна частина занять проводиться протягом 35-40 хв. У ній вирішуються завдання оволодіння військово-прикладними рухами, навичками та їхнього удосконалення, розвиток фізичних і спеціальних якостей, виховання моральних і психічних якостей, удосконалення злагодженості навчальних підрозділів, формування умінь діяти в складних умовах. Зміст основної частини занять складають вправи, прийоми і дії, передбачені програмою з прикладної фізичної підготовки. Основна частина занять проводиться на трьох і більше навчальних місцях з наступною їхньою зміною і закінчується тренуванням у бігові або комплексним тренуванням протягом 6-10 хв.

Виконання вправ на навчальних місцях організовується груповим або фронтальним способом. При груповому способі підрозділ після закінчення підготовчої частини шикується в колону по троє (четверо). Вказавши навчальні місця, керівник занять подає команду **«Взвод, до місць занять кроком (бігом) — РУШ».** За цією командою відділення взводу найкоротшим шляхом виходять до місць занять, вишиковуються так, щоб вказані місця були розташовані ліворуч від строю. Відділення виконують крокування на місці, потім за загальною командою зупиняються і повертаються ліворуч. Керівник занять подає команду **«До виконання вправ — ПРИСТУПИТИ**». Командири відділень виходять на середину строю, повертаються обличчям до підрозділів, називають виконувану вправу і подають команду **«Відділення — ВІЛЬНО»;** на заняттях з гімнастики — **«Гімнастичну стійку — ПРИЙНЯТИ»**, учні відставляють праву ногу на півкроку вбік, руки з'єднують ззаду, вагу тіла рівномірно розподіляють на обидві ноги. Для зміни місця занять керівник подає команду **«Вправу — ЗАКІНЧИТИ»**. Після цієї команди командири відділень припиняють виконання вправ і шикують свій підрозділ, зміна місця занять проводиться за командою «**Право-РУЧ», «Для зміни місця занять кроком (бігом) — РУШ».** При першій зміні вказується порядок переходу.

При фронтальному способі керівник занять після закінчення підготовчої частини визначає перше навчальне місце і подає команду **«До місця заняття кроком (бігом) — РУШ».** Взвод висувається найкоротшим шляхом до вказаного місця, за командою керівника зупиняється і повертається ліворуч. Після виконання вправ підрозділ переходить до другого місця занять, потім до третього і т. д. В цьому випадку спочатку виконуються вправи з розвитку швидкості, спритності і дії, пов'язані з тонкою руховою координацією, вправи на силу, а потім на витривалість.

1.11. Вихід учня зі строю для виконання вправи проводиться за командою **«Учень Петренко, на вихідне положення кроком (бігом) — РУШ».** Учень, почувши своє прізвище, приймає стройову стійку, від¬повідає: **«Я»,** за командою про вихід на вихідне положення відповідає: **«СЛУХАЮСЬ»,** а потім стройовим кроком чи бігом займає його. За командою **«ДО СНАРЯДУ» чи «ВПЕРЕД»** учень приймає стройову стійку і виконує вправу. Для поточного виконання вправи подається команда **«Взвод, потоком, дистанція п'ять (десять) кроків — ВПЕРЕД».**

1.12. Комплексні тренування проводяться з метою удосконалення фізичних, спеціальних, психічних якостей і військово-прикладних рухових навичок. В їхній зміст включаються вправи з різних тем прикладної фізичної підготовки, які вивчені як на цьому, так і на попередніх заняттях.

1.13. ***Заключна частина*** занять проводиться протягом 2-3 хв. Завдання — приведення організму учня у відносно спокійний стан, наведення порядку на навчальних місцях та підведення підсумків занять. Зміст заключної частини становить ходьба, біг в уповільненому темпі, вправи в глибокому диханні і для розслаблення м'язів.

Безпека занять.

Керівники занять зобов'язані вживати всіх заходів попередження травматизму в процесі фізичної підготовки. Попередження травматизму забезпечується: чіткою організацією і дотриманням методики занять; високою дисциплінованістю учнів, хорошим знанням ними прийомів страхування та самострахування; своєчасною підготовкою місць занять та інвентаря; систематичним контролем за дотриманням встановлених правил і заходів безпеки з боку керівників занять.

Вправа №1. Підтягування на перекладині. Виконується з вису на прямих руках хватом зверху (положення вису фіксується 1-2 сек.). При підтягуванні підборіддя повинно бути вище перекладини.

Вправа № 2. Згинання і розгинання рук в упорі на брусах. Виконувати в положенні упору, руки випрямлені, опускання проводиться до повного згинання рук, а розгинання — до повного їхнього випрямлення (положення упору фіксується 1-2 с).

Вправа № 3. Біг на 1 км. Проводиться на будь-якій місцевості із загального або роздільного старту. Старт і фініш обладнуються в одному місці.

Вправа № 4. Метання гранати Ф-1 на дальність. Виконується з макетом автомата в руці будь-яким способом з розбігу без поворотів або з місця. Дальність кидка вимірюється від лінії кидання довжиною 4 м і шириною 7 см. Коридор шириною 10 м розмічається паралельними білими лініями. Виконувати три спроби поспіль, залік — за кращою.

Вправа № 5. Загальна контрольна вправа на смузі перешкод (ознайомлення з елементами). Виконується без зброї. Дистанція — 400 м. Вихідне положення — стоячи в траншеї: метнути гранату масою 600 г із траншеї на 20 м по цегляній стінці (проломах) або по площі (2,6 м х 1 м) перед стінкою (зараховується пряме влучення); при невлученні в ціль першою гранатою продовжувати метання (не більше трьох гранат) до поразки цілі; за невлучення гранати до результату на фініші додається 5 с. Вискочити із траншеї і пробігти 100 м по доріжці у напрямку до лінії початку смуги; оббігти прапорець і перестрибнути рів шириною 2,5 м; пробігти проходами лабіринту; подолати паркан; залізти по вертикальній драбині на другий (зігнутий) відрізок зруйнованого моста; пробігти по балках, перестрибнути через розрив і зістрибнути на землю із положення стоячи з кінця останнього відрізка балки; подолати три щаблі зруйнованої драбини і обов'язково торкнутися двома ногами землі між щаблями, пробігти під четвертим щаблем; пролізти у пролом стінки; зістрибнути в траншею; пройти по ходу сполучення; вискочити з колодязя; стрибком подолати цегляну стінку; вибігти по похилій драбині на четвертий щабель і збігти по щаблях зруйнованої драбини; залізти по вертикальній драбині на балку зруйнованого моста; пробігти по балці, перестрибнути через розриви і збігти по нахиленій дошці; перестрибнути рів шириною 2 м, пробігти 20 м, оббігти прапорець і пробігти в зворотному напрямку 100 м по доріжці.

Примітка. Для подолання кожної перешкоди дозволяється не більше трьох спроб. Якщо пропущена будь-яка перешкода, порушено умови подолання перешкод, вправа вважається невиконаною

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ І ВПРАВИ З ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ

Заняття з тактичної медицини організовують і проводять з метою навчання учнів спроможності рятувати та зберігати життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, в умовах бойової обстановки.

Основним завданням підготовки з тактичної медицини є надання учням теоретичних знань, засвоєння ними практичних прийомів і навичок з надання домедичної допомоги в обсязі само- і взаємодопомоги при пораненнях, травмах і ураженнях.

Для проведення занять з тактичної медицини використовують відповідні стенди, наочні посібники, навчальне військово-медичне майно (аптечки медичні загальновійськові індивідуальні, перев'язувальні матеріали, імпровізовані шини тощо), медичні манекени (фантоми, муляжі, тренажери), обладнання для перегляду відеоматеріалів (мультимедійна техніка).

Заняття з тактичної медицини повинні бути простими для сприйняття слухачами, мати загальний характер з висвітленням основних теоретичних принципів надання домедичної допомоги (25% навчального часу), а також передбачати відпрацювання практичних навичок (75% навчального часу).

Відпрацювання практичних навичок слід проводити в складі навчальних груп, що працюють одночасно на кожній навчальній ділянці, а саме: поле бою (сектор обстрілу); сектор укриття з виконанням сценаріїв типових ситуацій, які супроводжуються пораненнями, травмами і ушкодженнями в умовах бойових дій.

При комплексному виконанні практичних дій учасники імітації повинні чітко визначити ролі: рятівники з сектора обстрілу, прикриття, спостереження, рятівники з сектора укриття, зв'язківець тощо.

Під час відпрацювання заняття після кожної імітації проводити аналіз виконання прийомів та порядку дій. Недостатньо освоєні прийоми повинні аналізуватися та за можливості повторюватися, поки учні навчаться виконувати їх правильно.

Заняття рекомендовано проводити з імітуванням бойових умов, бажано з використанням піротехніки, муляжів зброї, в повному оснащенні (бронежилет, індивідуальне медичне оснащення).

Оцінюванню підлягають: 1) знання та вміння використання засобів індивідуального медичного оснащення в залежності від бойових і небойо- вих умов; 2) вміння надавати само- та взаємодопомогу при кровотечах в секторах обстрілу та укриття; 3) вміння надавати домедичну допомогу при гострих порушеннях дихання; 4) вміння надавати домедичну допомогу при переломах, вивихах, розтягах в бойових і небойових умовах; вміння переміщувати пораненого в умовах бойових дій.

Додаток 8

БЕЗПЕКА ЗАНЯТЬ

1. Загальні вимоги безпеки під час проведення занять з предмета «Захист України»

Безпека під час проведення занять з предмета забезпечується їхньою чіткою організацією, суворим дотриманням заходів безпеки, які визначаються статутами, курсом стрільб, відповідними керівництвами та настановами.

Керівники навчальних закладів зобов'язані вживати заходів щодо попередження загибелі та травмування учнів, встановлювати необхідні вимоги безпеки під час роботи з озброєнням та військовою технікою, під час здійснення маршу в район занять, проведення занять, стрільб, спеціальних занять і робіт, своєчасно доводити ці вимоги до учнів та добиватися їхнього суворого виконання.

Перед початком занять керівник навчального закладу зобов'язаний особисто переконатися, що для цього створені безпечні умови, учні засвоїли вимоги безпеки та мають достатні практичні навички щодо їхнього виконання.

Відповідальність за дотримання учнями вимог безпеки на заняттях несуть викладачі предмета. Вони зобов'язані:

- вивчити з учнями вимоги безпеки під час проведення занять, прийняти заліки зі знання цих вимог та забезпечити постійний контроль за їхнім дотриманням;
- перевірити справність озброєння, військової та іншої техніки, яка виводиться (вивозиться) на заняття, звернувши особливу увагу на знання учнями правил поводження з ними;
- перевірити справність та припасування одягу (обмундирування), спорядження й засобів індивідуального захисту учнів з урахуванням пори року;
- під час проведення занять на військовій техніці, з озброєнням, у лісистій місцевості, під час розташування табором та в інших пожежонебезпечних місцях вимагати від учнів суворого дотримання вимог пожежної безпеки;
- визначати маршрути руху у пішому порядку (маршрути руху машин) та порядок пересування (перевезення) учнів до місць проведення занять;
- на заняттях використовувати тільки технічно справне навчальне обладнання, зразки озброєння та військову техніку.

2. Вимоги безпеки під час проведення занять у кабінеті

Безпека учнів під час занять у кабінеті забезпечується постійним і неухильним дотриманням

планів проведення занять, грамотною експлуатацією обладнання кабінету, а також визначених викладачем заходів безпеки.

До роботи з проекційною та відеоапаратурою, іншими апаратними засобами допускаються лише викладач та учні, які мають відповідні навички роботи з нею.

На заняттях з використанням зброї слід перевірити її справність, переконатися у відсутності гострих задирок, заклинень та інших можливих причин травмування учнів. Обов'язково перевірити зброю на розрядженість.

Забороняється проводити заняття з електрообладнанням без вентиляції, встановлення захисних загороджень і протипожежного обладнання та якщо учні не склали залік з правил електробезпеки. Вимагати особливої обережності під час роботи з бензином, антифризом та іншими речовинами, які легко займаються чи є отруйними, а також під час роботи з індикаторними трубками військового приладу хімічної розвідки. Не допускати миття рук, деталей та одягу етилованим бензином.

У випадку проведення в кабінеті вправ початкових стрільб з пневматичної гвинтівки дотримуватися вимог безпеки для стрільби у стрілецькому тирі.

3. Вимоги безпеки під час проведення занять на місцевості

Місцевість для занять обмежується. Обмежена ділянка місцевості доводиться до тих, хто навчається, за необхідності та за умов виконання вправ; її межі позначаються попереджувальними знаками (позначками).

Використання холостих патронів на заняттях дозволяється тільки військовослужбовцям і викладачу предмета. Стрільбу холостими патронами дозволяється вести тільки з бойової зброї.

Метання навчальних гранат дозволяється, коли в радіусі не менше 100 м від рубежу метання відсутні люди та об'єкти, що підлягають небезпеці.

Категорично забороняється:

- брати в руки вибухонебезпечні предмети;
- використовувати бойові патрони на тактичних заняттях;
- проводити імітаційну стрільбу різного виду патронами з навчальної і саморобної зброї.

Виявлені в учнів вибухонебезпечні предмети підлягають негайному вилученню.

4. Вимоги безпеки під час проведення стрільб у стрілецькому тирі

До навчальних стрільб у стрілецькому тирі допускаються учні, які пройшли інструктаж з вимог безпеки під час стрільб та склали заліки, результати яких зафіксовано у журналі, знають матеріальну частину зброї та можуть нею користуватися.

Під час навчальних стрільб у стрілецькому тирі потрібно дотримуватись таких правил поведінки та вимог безпеки:

без дозволу керівника учні не повинні заходити до приміщення тиру, брати до рук зброю, виносити боєприпаси та зброю з приміщення тиру, заряджати та розряджати зброю, проводити підготовку до стрільби (прицілюватися), проводити стрільбу.

Забороняється:

- перебування учнів у приміщенні стрілецького тиру без викладача предмета або керівника стрілецького гуртка (далі — керівник);
- спрямовувати зброю в бік від мішеней, наводити її на людей;
- брати зброю чи підходити до неї без команди.

Вимоги безпеки перед початком навчальних стрільб у стрілецькому тирі

Перед початком навчальних стрільб керівник повинен перевірити:

- знання учнями вимог безпеки при стрільбі;
- справність зброї, наявність боєприпасів та мішеней;
- стан приміщення стрілецького тиру, стан освітлення та обладнання. Керівник повинен забезпечити належну поведінку і безпеку учнів на вихідному рубежі та безпечне проведення стрільб на вогневому рубежі.

Вимоги безпеки під час проведення навчальних стрільб

У приміщенні стрілецького тиру можуть перебувати тільки учні, зазначені у списку допущених до стрільб.

На вихідному рубежі керівник роздає учням визначену кількість набоїв. Учні доповідають керівникові про їхнє отримання та чекають подальших команд. Учні підходять до зброї тільки після команди керівника «На вогневий рубіж кроком — РУШ». Після команди керівника «ЗАРЯДЖАЙ»

учні самостійно заряджають зброю та доповідають керівникові про свою готовність. Учні проводять стрільбу тільки після команди керівника «По мішенях — ВОГОНЬ». Після закінчення стрільб учні самостійно розряджають зброю і доповідають керівнику про їхнє закінчення. Керівник повинен оглянути зброю кожного учня, який закінчив стрільбу.

Тільки після того, як усі учні повідомлять про закінчення стрільби, керівник дає команду «До мішеней кроком — РУШ» та разом з учням підходить до мішеней, де проводиться аналіз результатів стрільби кожного учня.

Вимоги безпеки після закінчення навчальних стрільб

Після закінчення стрільб керівник разом з командиром навчального взводу або старостою стрілецького гуртка переносять зброю у спеціально відведене місце, де проводять її огляд, чищення та змащування. Почищена зброя під наглядом керівника переноситься до кімнати її зберігання. У журналах «Облік відвідування» та «Облік видачі боєприпасів» керівник робить відповідні записи.

Вимоги безпеки у разі виникнення надзвичайної ситуації

У разі виникнення надзвичайної ситуації керівник негайно припиняє стрільби та виводить учнів з приміщення стрілецького тиру.

Постраждалим надається домедична допомога, викликається «Швидка медична допомога» та інформується адміністрація навчального закладу про виникнення надзвичайної ситуації.

5. Вимоги безпеки під час проведення стрільб на військовому стрільбищі

Безпека під час стрільби досягається чіткою організацією стрільб, точним дотриманням правил та вимог безпеки, високою дисциплінованістю.

На кожній директрисі (військовому стрільбищі) з урахуванням особливостей та місцевих умов розробляється і вивішується на командному пункті та на дільничних пунктах управління інструкція з вимог безпеки, яку повинен твердо знати особовий склад підрозділів, що виводяться на стрільбу.

Учні, які не засвоїли правила та вимоги безпеки, до стрільби та її обслуговування не допускаються.

Кожний учень повинен беззаперечно та точно виконувати всі правила та вимоги безпеки під час стрільби.

Викладачі предмета відповідають за точне виконання встановлених правил та вимог безпеки підпорядкованими учнями.

Для забезпечення безпеки перед кожною стрільбою виставляється оточення.

Пересування на полігоні дозволяється лише по дорогах та в районах, які позначені начальником полігона.

Забороняється заходити (заїжджати) на ділянки, де є снаряди, міни, бомби, вибухові речовини. Ці ділянки є забороненими зонами з відповідними попереджувальними написами.

Забороняється торкатися снарядів, мін, бомб, вибухових речовин, які не розірвалися, та предметів імітаційного обладнання. Кожний снаряд, міну, бомбу, заряд вибухової речовини, що не розірвався, відразу ж після виявлення необхідно позначити покажчиком з попереджувальним написом та повідомити начальника полігона

З метою контролю за безпекою стрільби та діями учнів, які стріляють, а також своєчасного попередження про появу людей, тварин і транспортних засобів на мішеневих полях або у небезпечних зонах місцевості, виявлення вибухів і місць падіння снарядів, що не розірвалися, організовується спостереження. Спостерігачі забезпечуються оптичними приладами (біноклями, стереотрубами) та планшетами. Кількість спостерігачів визначається керівником стрільби на ділянці для надійного забезпечення спостереження.

Дозвіл на відкриття вогню на директрисі (військовому стрільбищі, вогневому містечку) дає старший керівник стрільби. Ведення вогню дозволяється тільки після підняття на всіх ділянках та командному пункті червоних прапорів ВСП.

Стрільба негайно припиняється за командою керівника або самостійно кожним стрільцем у разі:

- появи людей, тварин і машин на мішеневому полі, низьколітних апаратів, вертольотів над районом стрільби;
- падіння снарядів (гранат) за межами безпечної зони або поблизу бліндажа, у якому перебувають люди, та втрати зв'язку з бліндажем;
- доповіді або подання встановленого сигналу з поста оточення про небезпеку продовження стрільби;
- підняття білого прапора (ВСП, ліхтарів) на командному пункті;
- виникнення пожежі на мішеневому полі та на території полігона;

- втрати орієнтування тими, хто стріляє.

Для негайного припинення вогню тими, хто стріляє, подається сигнал «ВІДБІЙ», а також подається команда: «Стій! Припинити вогонь!» та виставляється білий прапор (ВСП, ліхтар) замість червоного. За командою «Стій! Припинити вогонь!» ті, хто стріляє, припиняють вогонь. Зброю розряджають. Зброю дозволяється заряджати тільки на рубежі відкриття вогню. У вихідне положення стрільці повертаються тільки за командою керівника.

Категорично забороняється:

- заряджати зброю бойовими та холостими набоями, а також бойовими та інертними гранатами до сигналу «ВОГОНЬ» (команди керівника, командира);
- направляти зброю на людей, у бік або в тил стрільбища незалежно від того, заряджена вона чи ні;
- відкривати та вести вогонь з несправної зброї, несправними боєприпасами або боєприпасами, які не передбачені таблицями стрільби для цієї системи; за межі небезпечних напрямків стрільби; при піднятому білому прапорі на командному (дільничному) пункті та укриттях (бліндажах): по бліндажах, незалежно від того, перебувають у них люди чи ні, а також по інших спорудах (вишках, тригонометричних пунктах та декоративному обладнанню); у разі втрати зв’язку з керівником стрільби;
- залишати де б то не було заряджену зброю або передавати її іншим особам; залишати на вогневій позиції (місці для стрільби) індивідуальну зброю без команди керівника стрільби.